
CHARAKTERYSTYKI GEOMETRYCZNE FIGUR PŁASKICH

FIGURY PŁASKIE

Wielkości geometryczne charakteryzujące przekrój pod względem wytrzymałościowym

- Pole powierzchni przekroju figury płaskiej (A),
- Momenty I stopnia statyczne przekroju (S),
- Momenty II stopnia bezwładności przekroju (I).

FIGURY PŁASKIE

- ❑Pole powierzchni przekroju figury płaskiej (A)

$$A = \int_S dA = \iint dydz$$

Jest to wielkość zawsze **dodatnia**

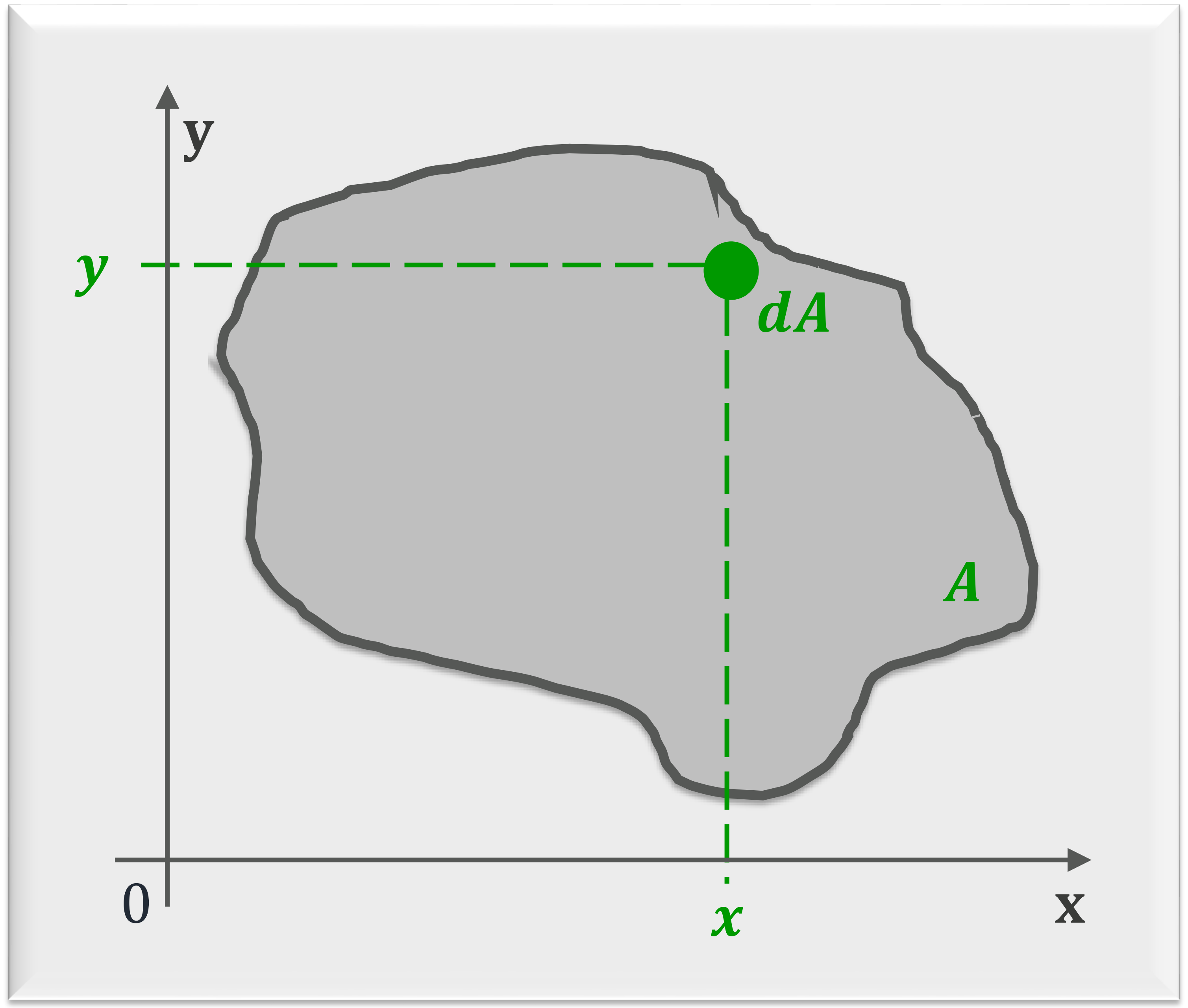

MOMENT PIERWSZEGO STOPNIA

❑ Momenty statyczne

Momenty statyczne (dS) elementu pola przekroju (dA)

- względem osi x $\boldsymbol{dS_x = y \cdot dA}$
- względem osi y $\boldsymbol{dS_y = x \cdot dA}$

Momenty statyczne figury płaskiej o polu A względem osi x oraz y

$$S_x \stackrel{\text{def}}{=} \int_S y dA\,, \qquad S_y \stackrel{\text{def}}{=} \int_S x dA$$

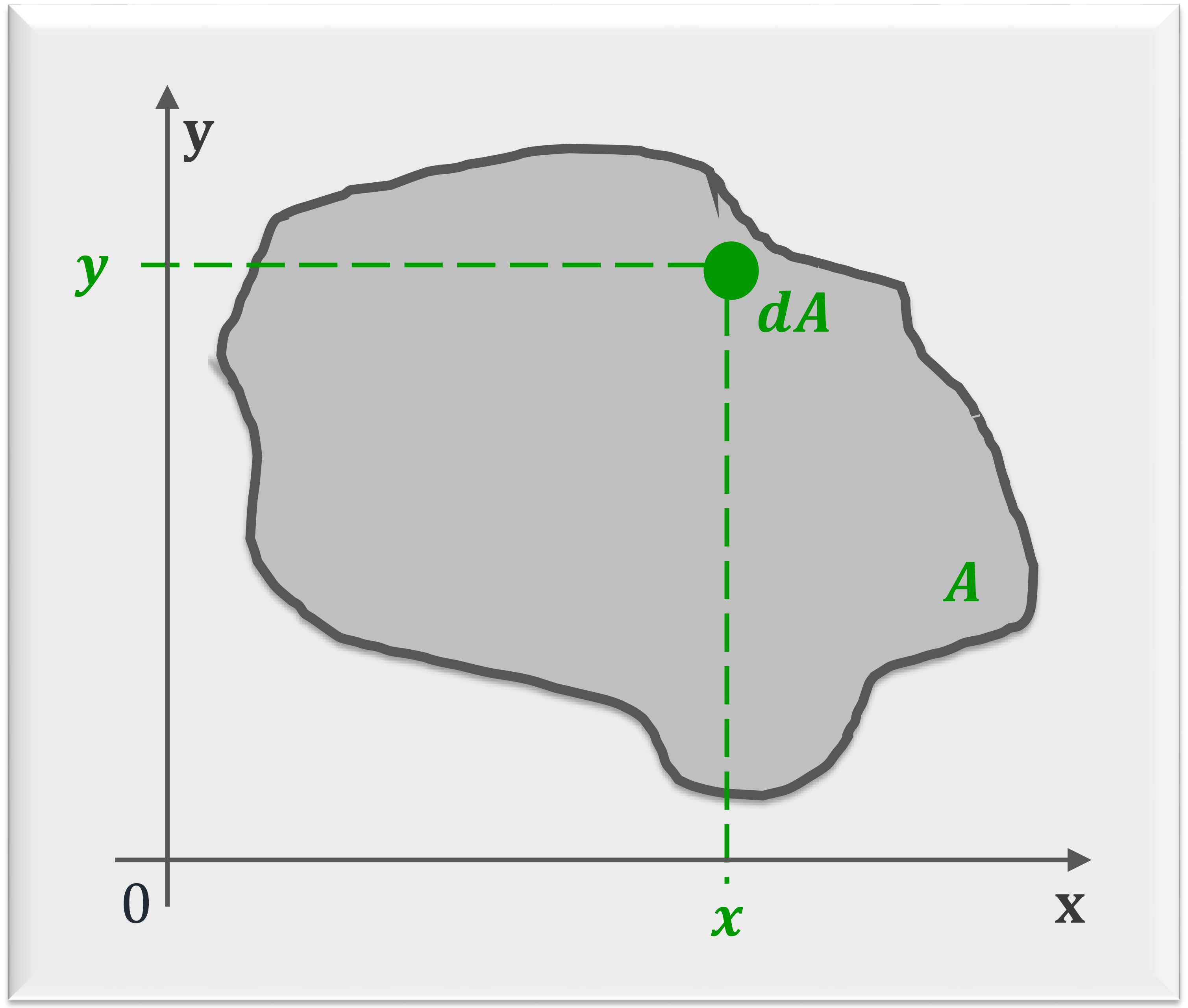

Gdzie $\int_S$ oznacza całkę liczoną po całym polu figury $\boldsymbol{A}$

Momenty statyczne mogą mieć wartość dodatnią, ujemną oraz zerową.
Jednostka [..., mm³, cm³, m³,...]

MOMENT PIERWSZEGO STOPNIA

Twierdzenie 1

Moment statyczny $\boldsymbol{S}$ dowolnej figury jest iloczynem pola przekroju $\boldsymbol{A}$ tej figury i współrzędnej środka ciężkości $\boldsymbol{C}$ tej figury, określającej jego odległość od osi, względem której moment statyczny jest liczony.

$$S_x \overset{\text{def}}{=} \int_S y\,dA\,, \qquad S_y \overset{\text{def}}{=} \int_S x\,dA$$

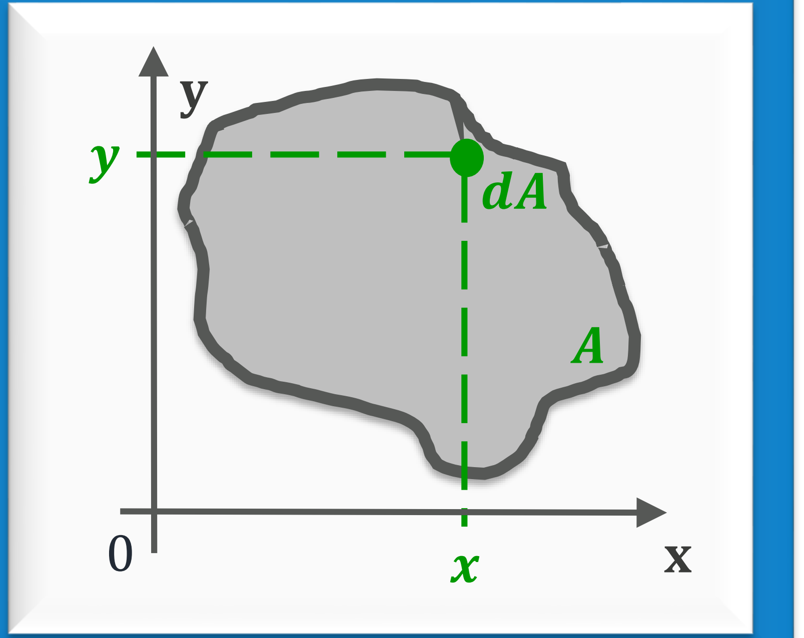

Twierdzenie 2

Momenty statyczne $\boldsymbol{S}$ liczone względem osi symetrii lub względem prostych przechodzących przez środek symetrii są równe zero.

Twierdzenie 3

Jeżeli figura o polu $\boldsymbol{A}$ została podzielona w sposób całkowity na $\boldsymbol{n}$ części o polach $\boldsymbol{A_i}$, to moment statyczny $\boldsymbol{S^A}$ całej figury $\boldsymbol{A}$ względem danej osi równy jest sumie momentów statycznych $\boldsymbol{S^{Ai}}$ wszystkich części tej figury liczonych względem tej samej osi.

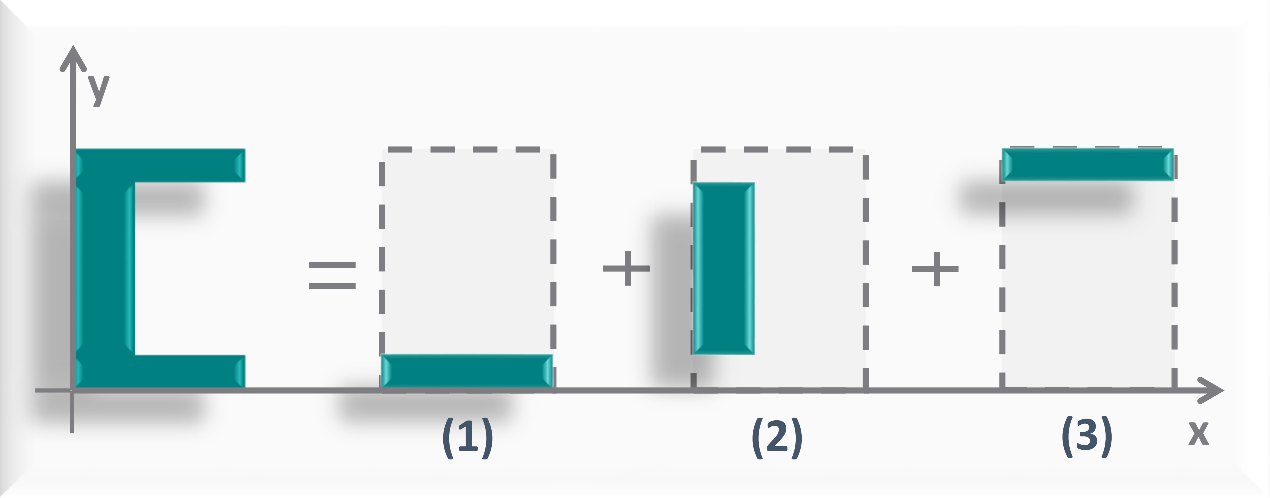

ŚRODEK CIĘŻKOŚCI FIGURY

❑ Współrzędne środka ciężkości figury płaskiej

$$x_C \overset{\text{def}}{\equiv} \frac{S_y}{A} = \frac{\int_A xdA}{A}, \qquad y_C \overset{\text{def}}{\equiv} \frac{S_x}{A} = \frac{\int_A ydA}{A}$$

Gdzie

S_x, S_y – momenty statyczne figury względem odpowiednich osi x oraz y,

A – pole powierzchni figury

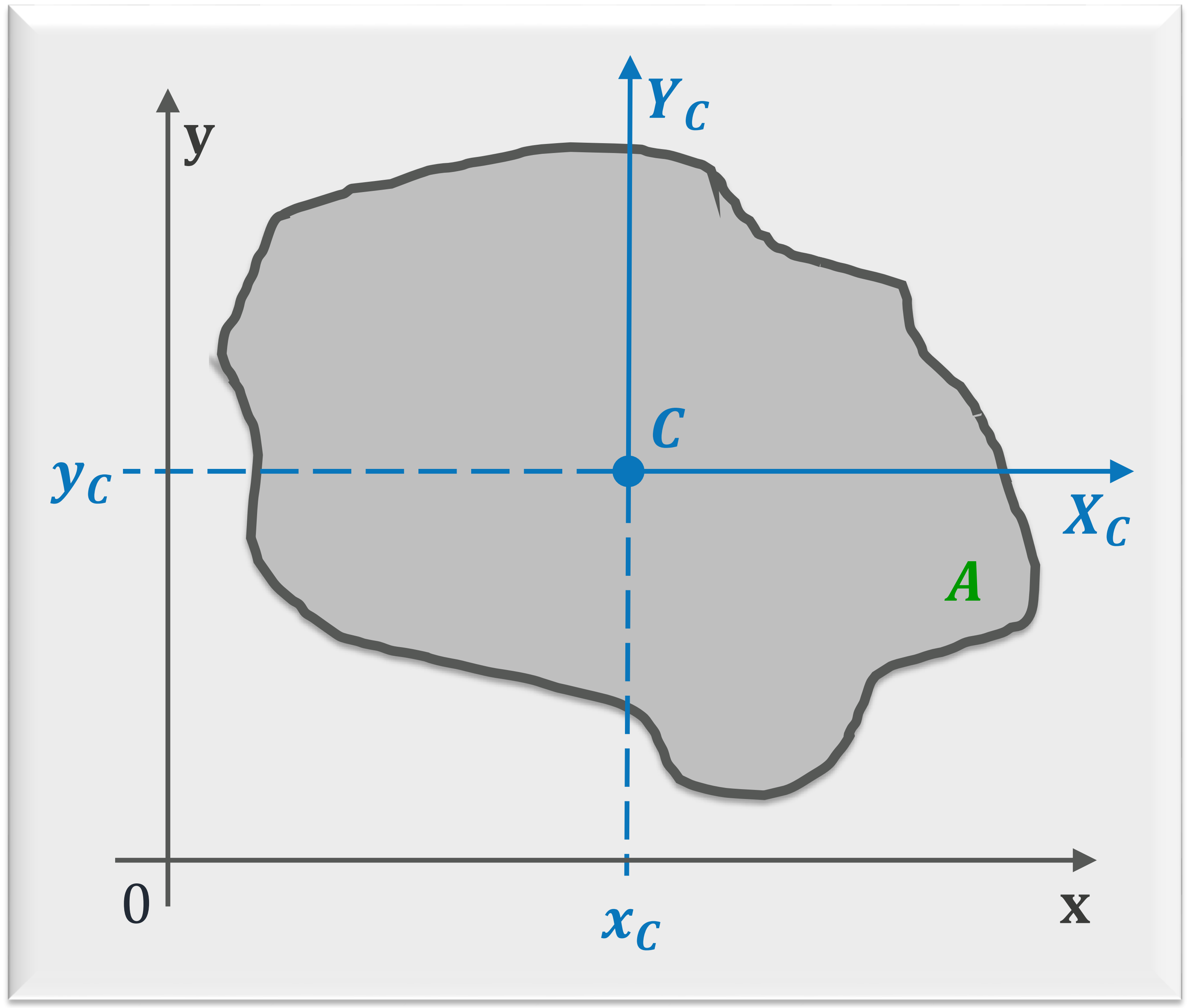

Osie układu współrzędnych przechodzące przez środek ciężkości figury nazywamy OSIAMI CENTRALNYMI

ŚRODEK CIĘŻKOŚCI FIGURY

❑ Współrzędne środka ciężkości

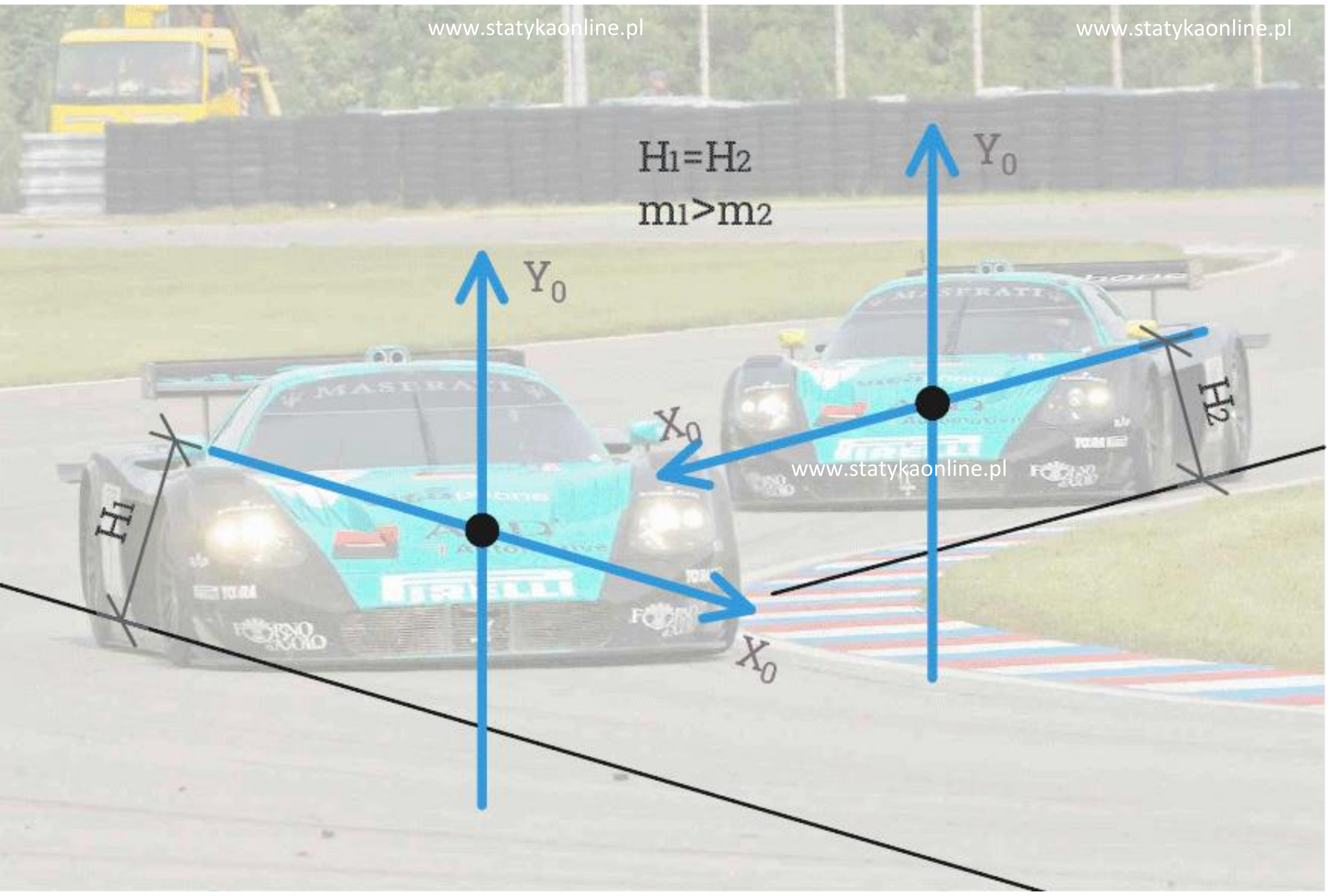

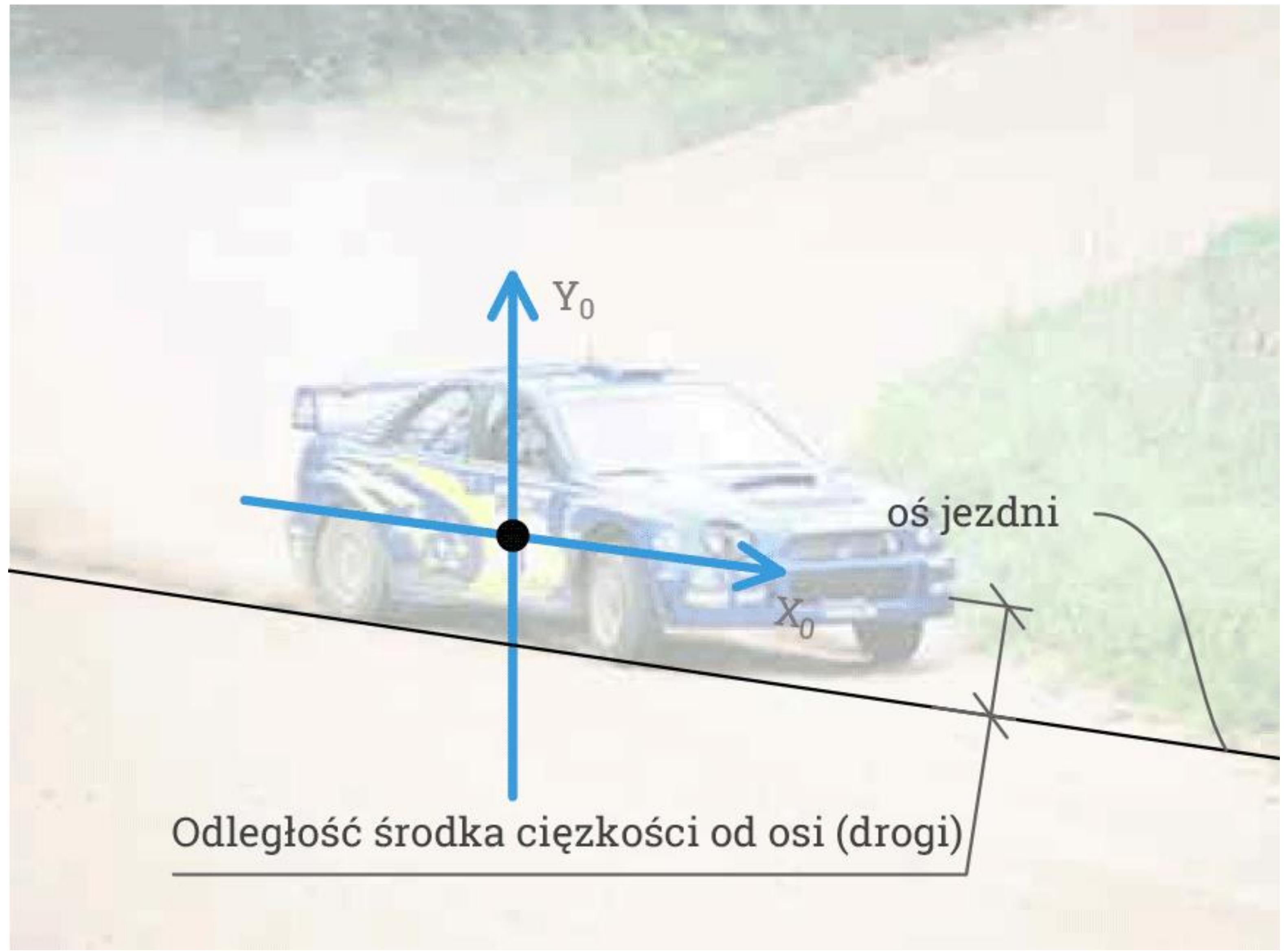

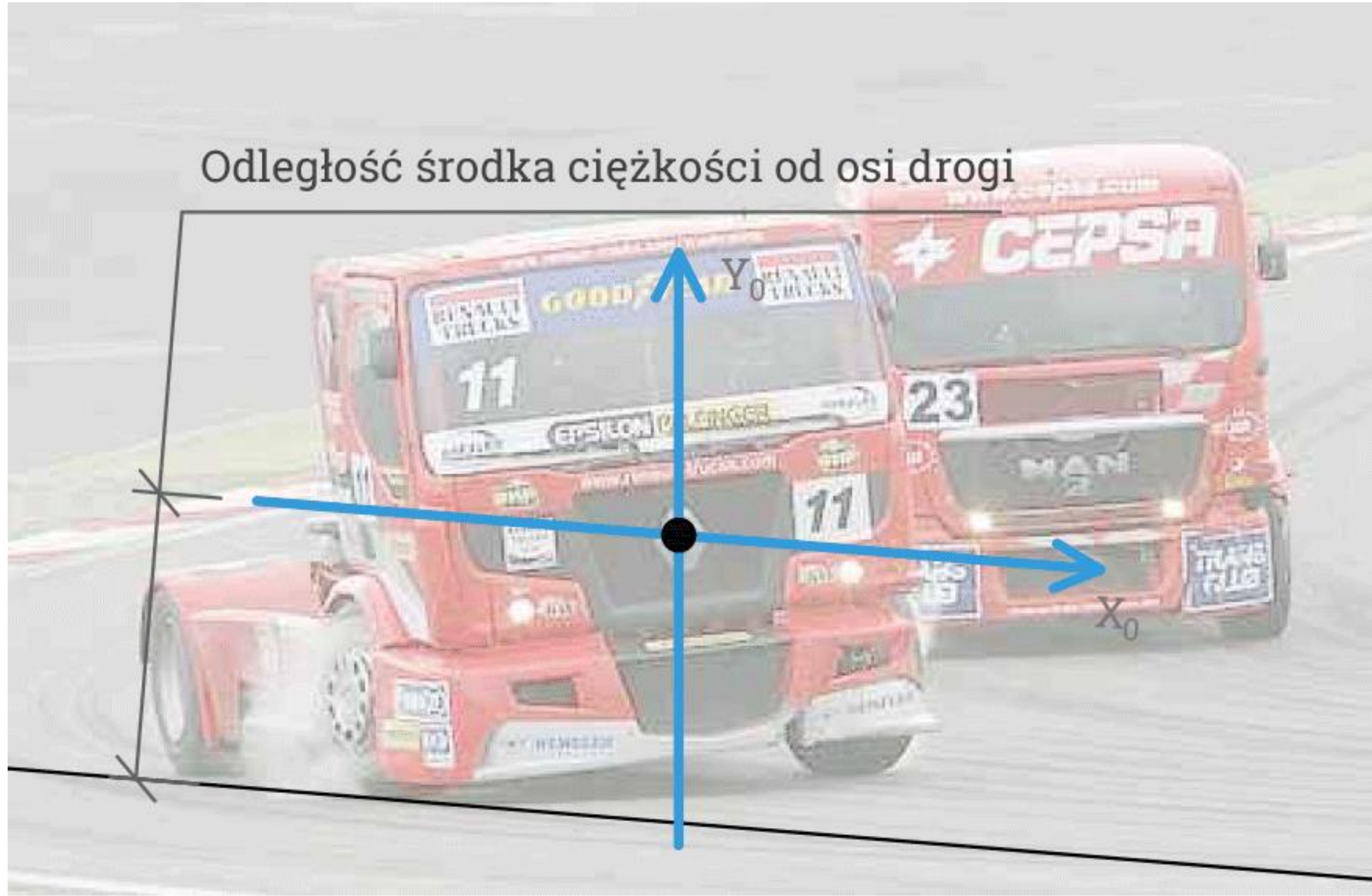

ŚRODEK CIĘŻKOŚCI FIGURY

Twierdzenie 4

Jeżeli figura ma oś symetrii, to ta oś przechodzi przez środek ciężkości tej figury.

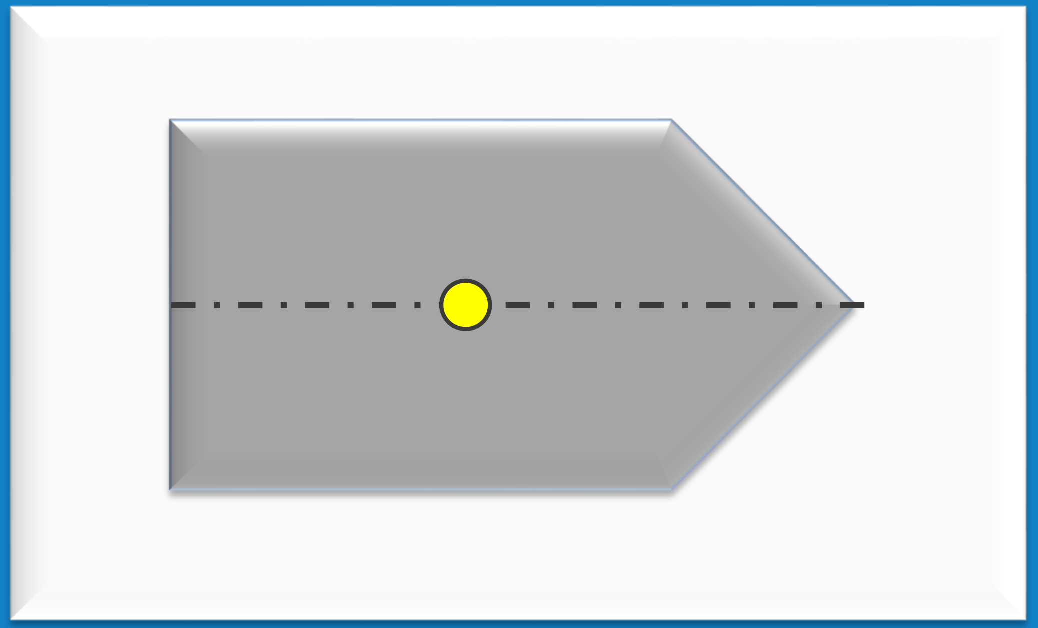

Twierdzenie 5

Jeżeli figura ma środek symetrii, to jest on jednocześnie środkiem ciężkości.

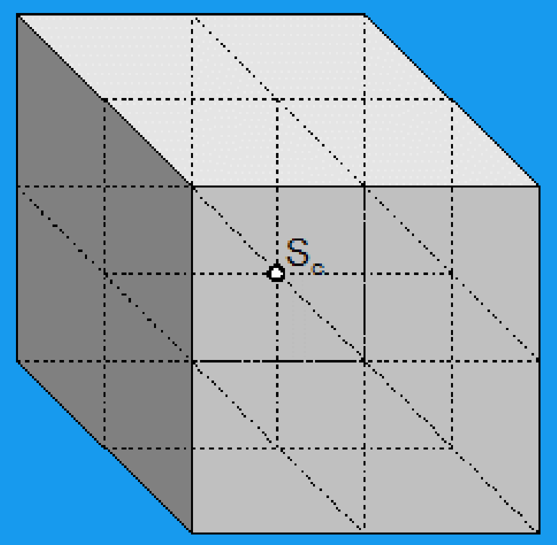

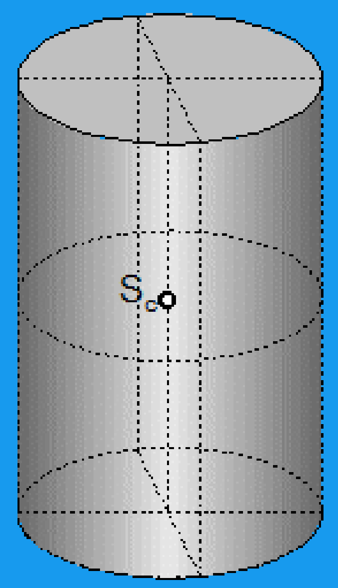

ŚRODEK CIĘŻKOŚCI FIGURY

❑ Sposób wyznaczania środka ciężkości figury złożonej

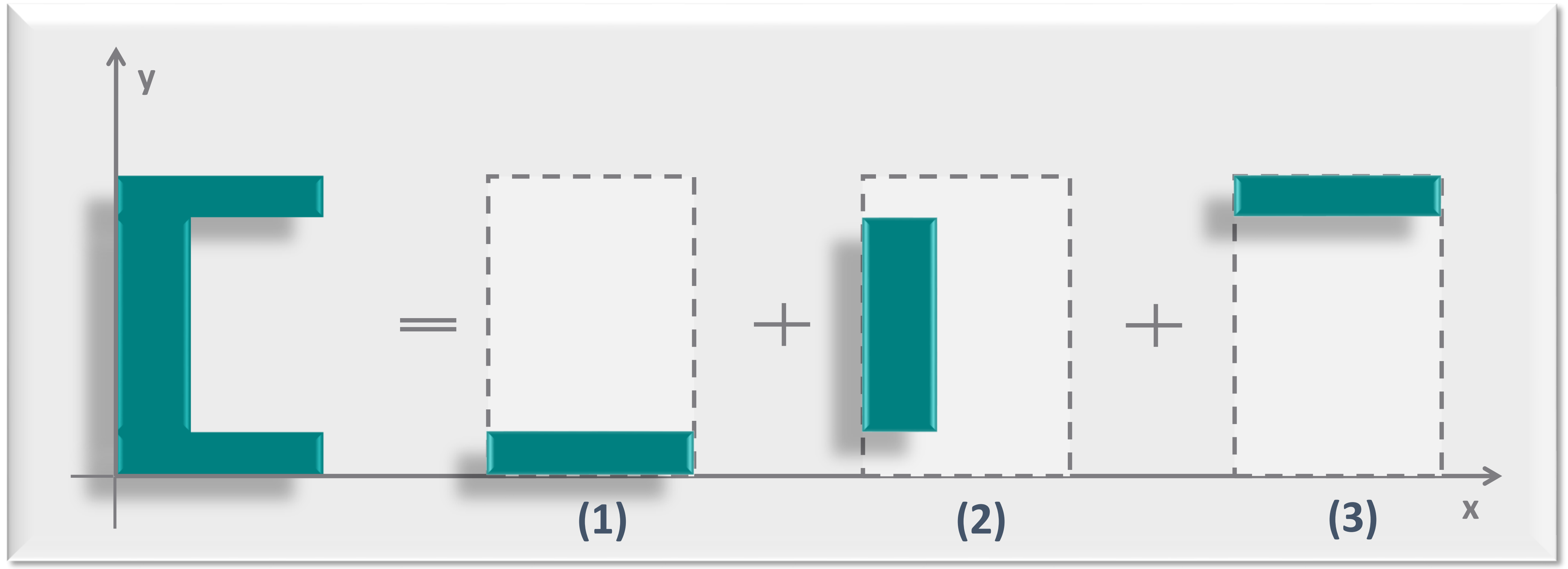

$$x_C = \frac{\sum_{i=1}^{n} x_i A_i}{A}$$

$$y_C = \frac{\sum_{i=1}^{n} y_i A_i}{A}$$

i	x_i	y_i	A_i
1	a	$\frac{1}{2}a$	$2a^2$
2	$\frac{1}{2}a$	$\frac{7}{2}a$	$5a^2$
3	a	$\frac{1}{2}a$	$2a^2$

$$x_C = \frac{x_1 \cdot A_1 + x_2 \cdot A_2 + x_3 \cdot A_3}{A_1 + A_2 + A_3} = \frac{a \cdot 2a^2 + \frac{1}{2}a \cdot 5a^2 + a \cdot 2a^2}{8a^2} = \frac{\frac{4}{2}a^3 + \frac{7}{2}a^3 + \frac{4}{2}a^3}{8a^2} = \frac{\frac{15}{2}a^3}{8a^2} = \frac{15}{16}a$$

$$y_C = \frac{y_1 \cdot A_1 + y_2 \cdot A_2 + y_3 \cdot A_3}{A_1 + A_2 + A_3} = \frac{\frac{1}{2}a \cdot 2a^2 + \frac{7}{2}a \cdot 5a^2 + \frac{1}{2}a \cdot 2a^2}{8a^2} = \frac{a^3 + \frac{35}{2}a^3 + a^3}{8a^2} = \frac{\frac{39}{2}a^3}{8a^2} = \frac{39}{16}a$$

MOMENT DRUGIEGO STOPNIA

MOMENTY BEZWŁADNOŚCI

osiowe

I_y, I_z

biegunowe

I_0

odśrodkowe (dewiacji)

$I_y I_z$

Geometryczne Momenty Drugiego Stopnia

- Osiowe momenty bezwładności

$$I_x \overset{\text{def}}{=} \int_A y^2\, dA, \qquad I_y \overset{\text{def}}{=} \int_A x^2\, dA$$

- Biegunowy moment bezwładności

$$I_0 \overset{\text{def}}{=} \int_A r^2\, dA$$

- Odśrodkowy moment bezwładności

$$I_{xy} \overset{\text{def}}{=} \int_A xy\, dA$$

Jednostka [..., mm^4, cm^4, m^4,...]

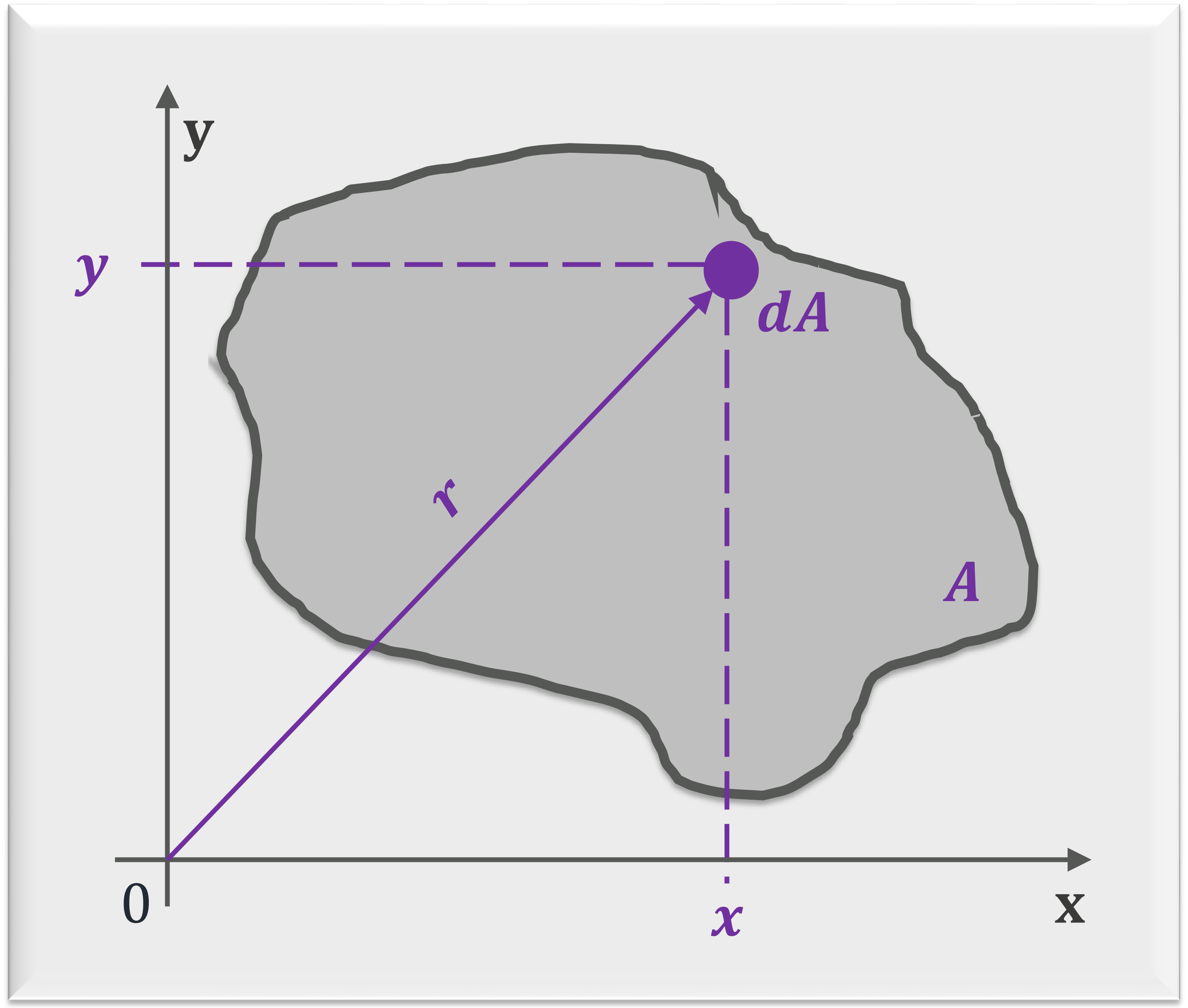

WAŻNE

Momenty osiowe i moment biegunowy przyjmują tylko wartości dodatnie. **Moment odśrodkowy (dewiacji)** może być dodatni, ujemny lub równy zero.

MOMENT DRUGIEGO STOPNIA

Twierdzenie 6

Moment bezwładności I_0 obliczany względem bieguna układu współrzędnych xy jest równy sumie momentów osiowych I_x oraz I_y

$$I_0 = I_x + I_y$$

Dowód

$$I_0 \stackrel{\text{def}}{=} \int_A r^2 \cdot dA = \int_A (x^2 + y^2) \cdot dA = \int_A x^2 \cdot dA + \int_A y^2 \cdot dA = I_x + I_y$$

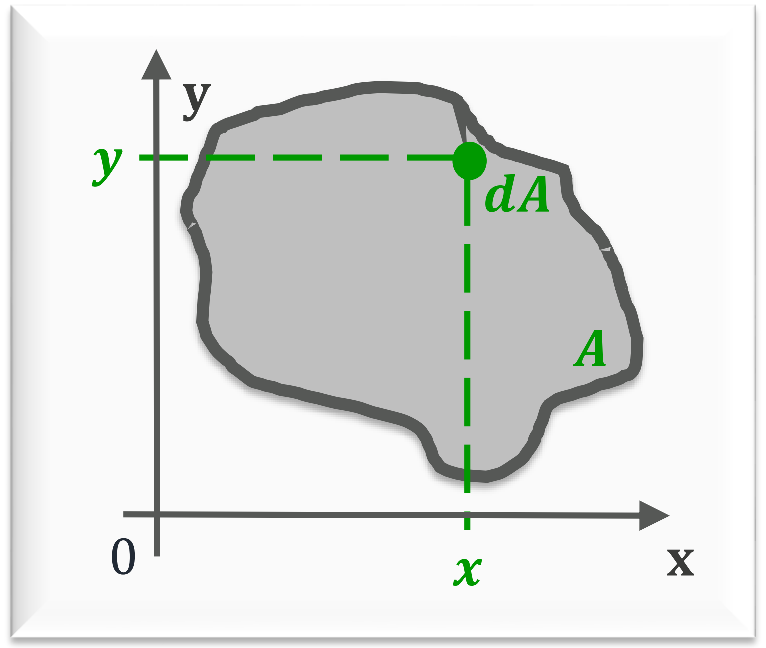

Twierdzenie 7

Momenty bezwładności są addytywne (tak, jak momenty statyczne).

$$I_x^A = \sum_{i=1}^{n} I_x^{Ai} \qquad I_y^A = \sum_{i=1}^{n} I_y^{Ai} \qquad I_0^A = \sum_{i=1}^{n} I_0^{Ai} \qquad I_{xy}^A = \sum_{i=1}^{n} I_{xy}^{Ai}$$

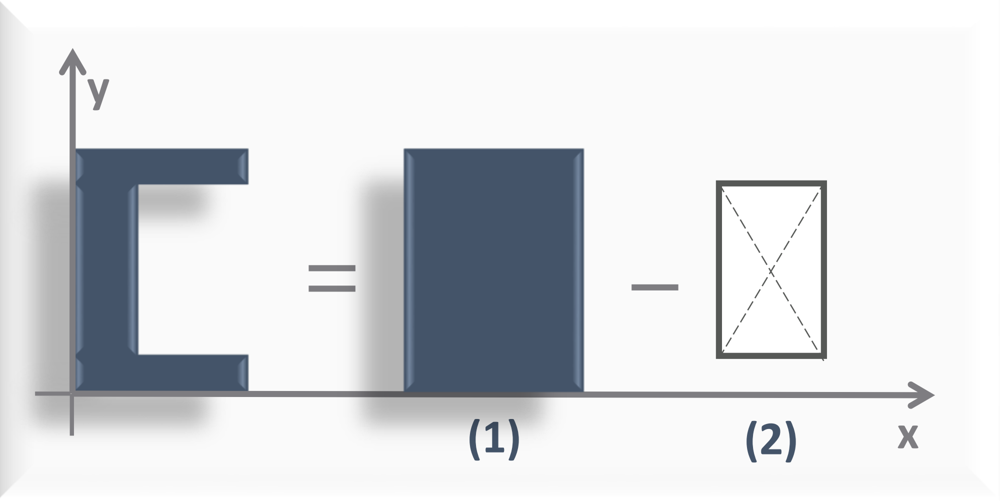

MOMENT PIERWSZEGO STOPNIA

Twierdzenie 8

Jeżeli figura posiada oś symetrii, z którą pokrywa się chociaż jedna z osi układu współrzędnych, to moment odśrodkowy I_{xy} obliczany względem takiego układu jest równy zero.

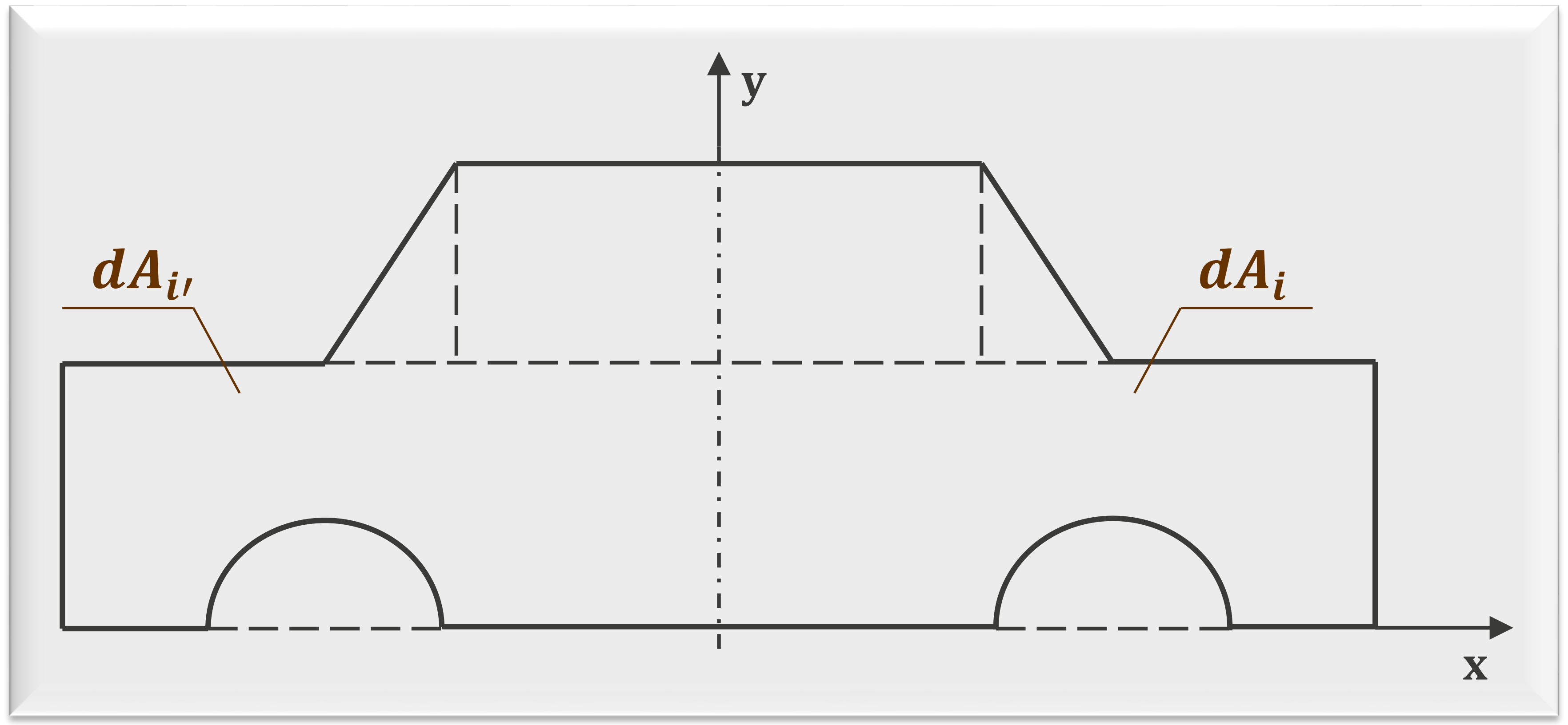

Dla każdego wycinka pola powierzchni dA_i istnieje taki symetryczny wycinek $dA_{i'} = dA_i$, że

$$x \cdot y \cdot dA_i = -x \cdot y \cdot dA_{i'}$$

stąd

$$\int_{A(x>0)} x \cdot y \cdot dA = -\int_{A(x<0)} x \cdot y \cdot dA$$

więc

$$I_{xy} = \int_A x \cdot y \cdot dA$$

PROMIEŃ BEZWŁADNOŚCI

Definicja

Promień bezwładności to odległość r od osi punktu, w którym należy skupić masę całego ciała, aby moment bezwładności tego punktu materialnego był równy rzeczywistemu momentowi danej bryły względem tej osi.

$$i_x \stackrel{\text{def}}{=} \sqrt{\frac{I_x}{A}} \qquad i_y \stackrel{\text{def}}{=} \sqrt{\frac{I_y}{A}} \qquad i_0 \stackrel{\text{def}}{=} \sqrt{\frac{I_0}{A}}$$

$$I_x = {i_x}^2 \cdot A \ * \qquad I_y = {i_y}^2 \cdot A \ * \qquad I_0 = {i_0}^2 \cdot A \ *$$

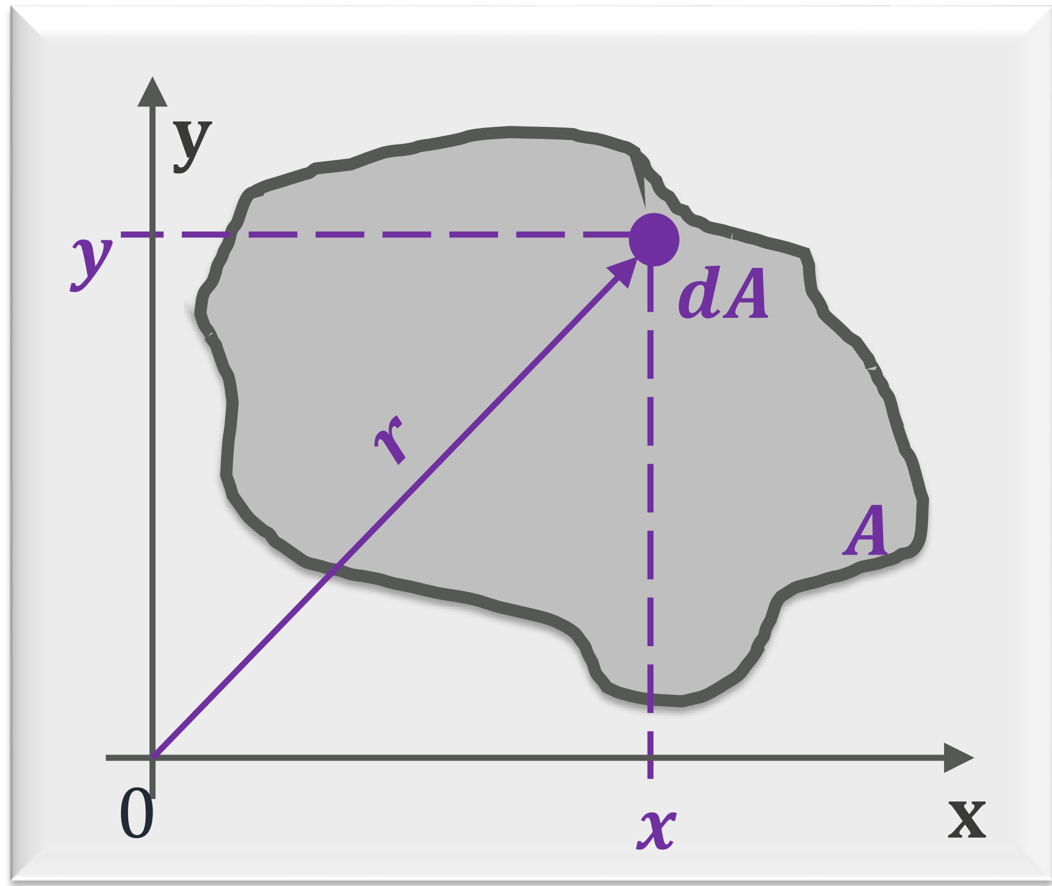

Twierdzenie 9

Pomiędzy promieniami bezwładności $i_x i_y$ względem osi układu współrzędnych xy a promieniem bezwładności i_0 względem bieguna tego układu zachodzi zależność

$$i_0^2 = i_x^2 + i_y^2$$

DOWÓD

$$I_0 = I_x + I_y \qquad \text{po podstawieniu } *$$

$${i_0}^2 \cdot A = {i_x}^2 \cdot A + {i_y}^2 \cdot A \Rightarrow i_0^2 = i_x^2 + i_y^2$$

Centralne główne momenty bezwładności

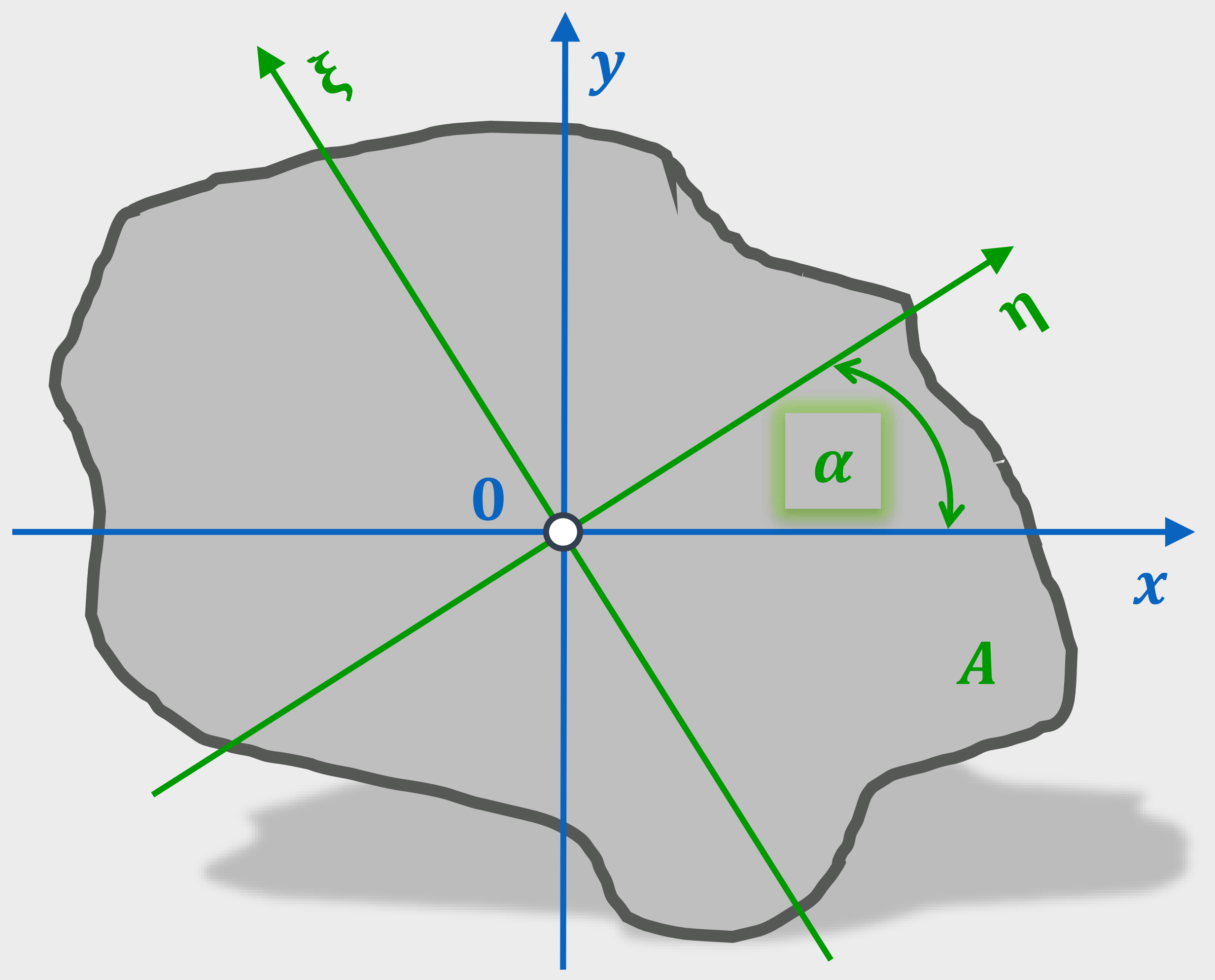

Suma momentów bezwładności względem osi układów współrzędnych o wspólnym biegunie jest stała, mimo zmiany wartości poszczególnych momentów osiowych wraz z obrotem układu współrzędnych względem bieguna

$$I_x + I_y = I_0 = I_\xi + I_\eta$$

Musi istnieć taki kąt α , dla którego momenty osiowe będą przyjmować wartości ekstremalne.

Główne osie bezwładności – układ współrzędnych, względem którego moment odśrodkowy (dewiacyjny jest równy zero, $I_{xy} = 0$. Momenty liczone względem osi głównych nazywa się **głównymi momentami bezwładności**.

Główne centralne osie bezwładności – to osie główne przechodzące przez środek ciężkości figury, a obliczone względem nich momenty to **główne centralne momenty bezwładności**.

Centralne główne momenty bezwładności

Obliczyć główne centralne momenty bezwładności dla prostokąta o wysokości *h* oraz szerokości *b*.

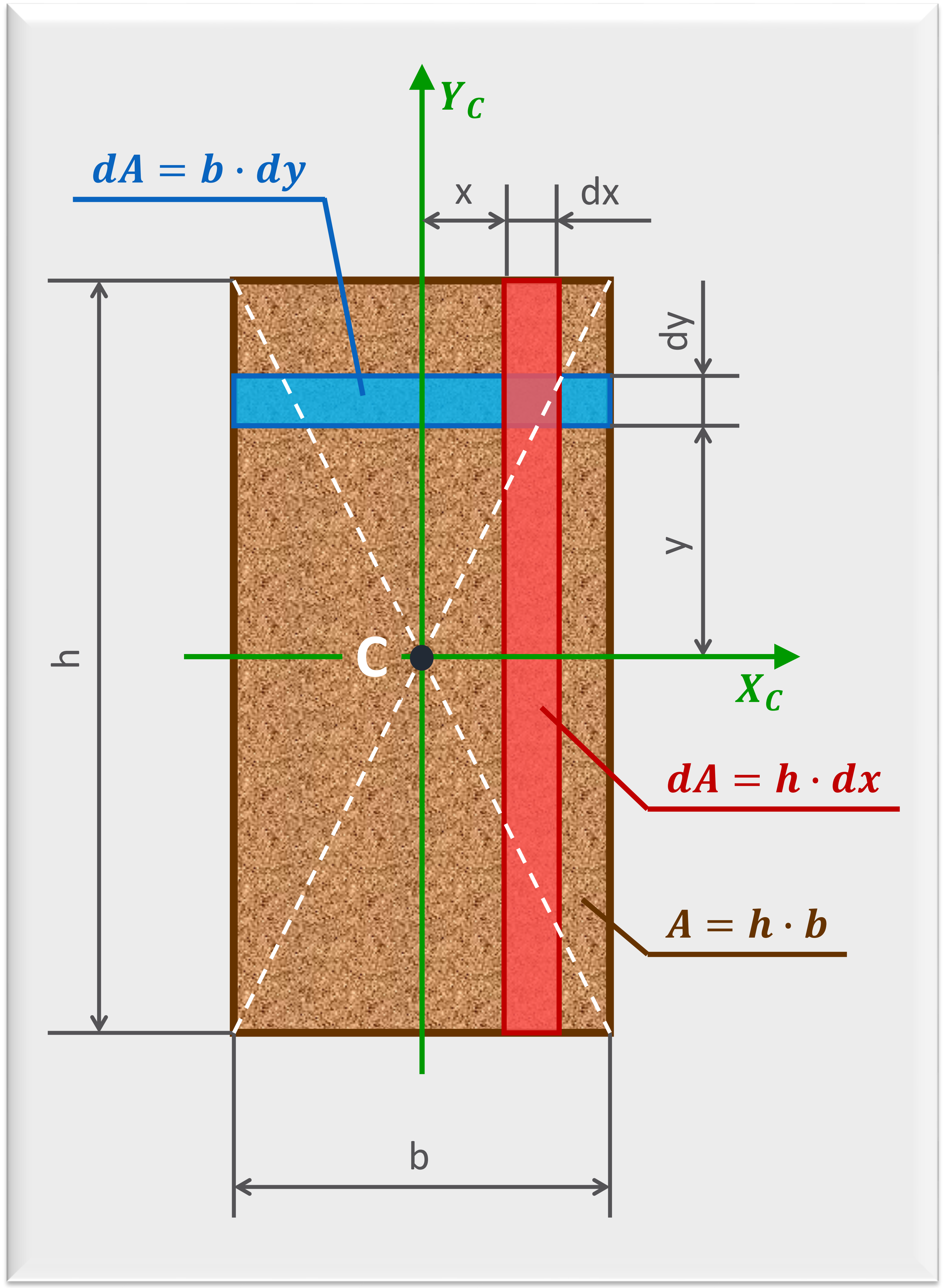

$$I_x \stackrel{\text{def}}{=} \int_A y^2\, dA = \int_{-\frac{h}{2}}^{\frac{h}{2}} y^2 \cdot b \cdot dy = \left[\frac{y^3}{3} \cdot b\right]_{-\frac{h}{2}}^{\frac{h}{2}} = \frac{b \cdot h^3}{12}$$

$$I_y \stackrel{\text{def}}{=} \int_A x^2\, dA = \int_{-\frac{b}{2}}^{\frac{b}{2}} x^2 \cdot h \cdot dx = \left[\frac{x^3}{3} \cdot h\right]_{-\frac{b}{2}}^{\frac{b}{2}} = \frac{h^3 \cdot b}{12}$$

Centralne główne momenty bezwładności

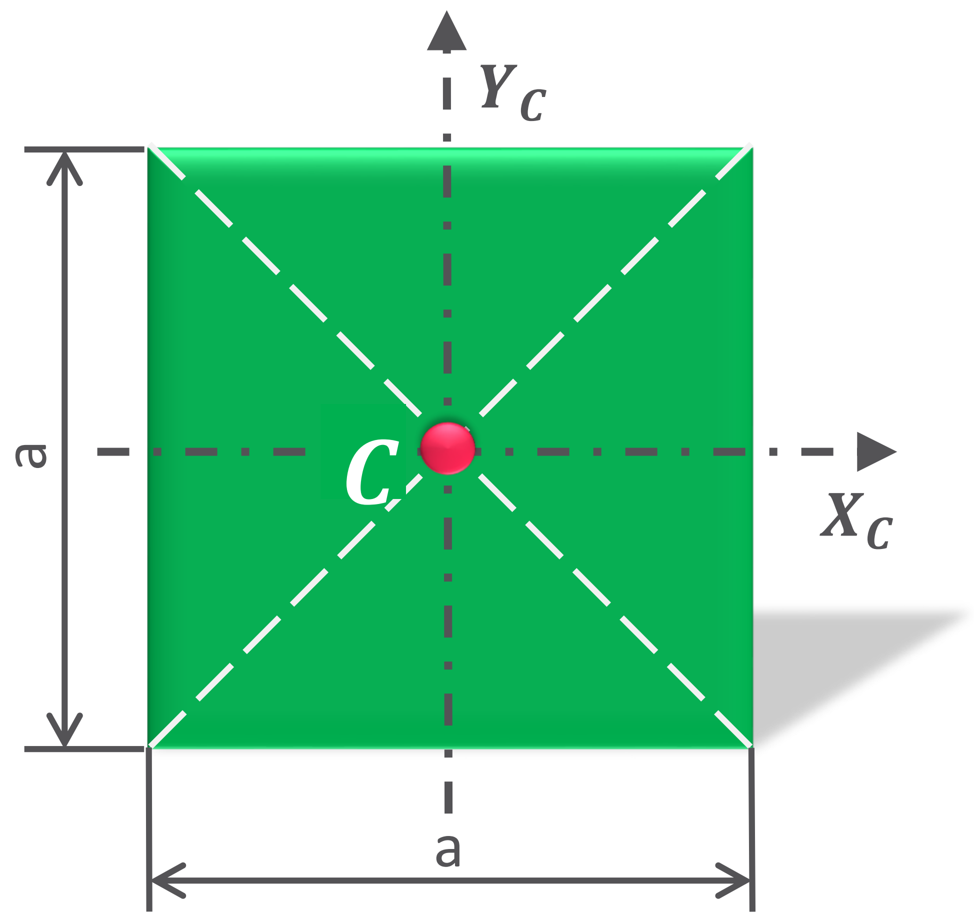	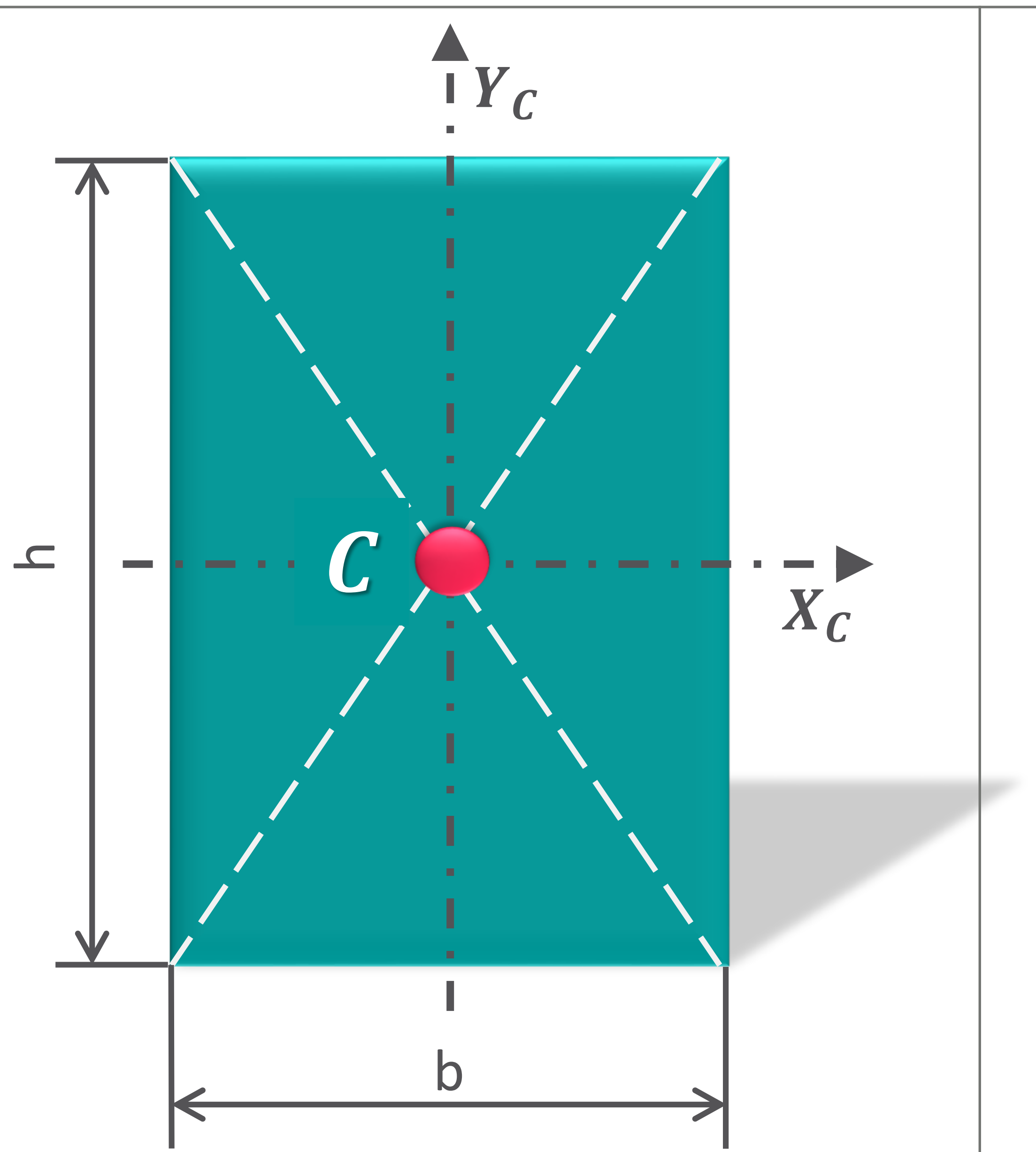	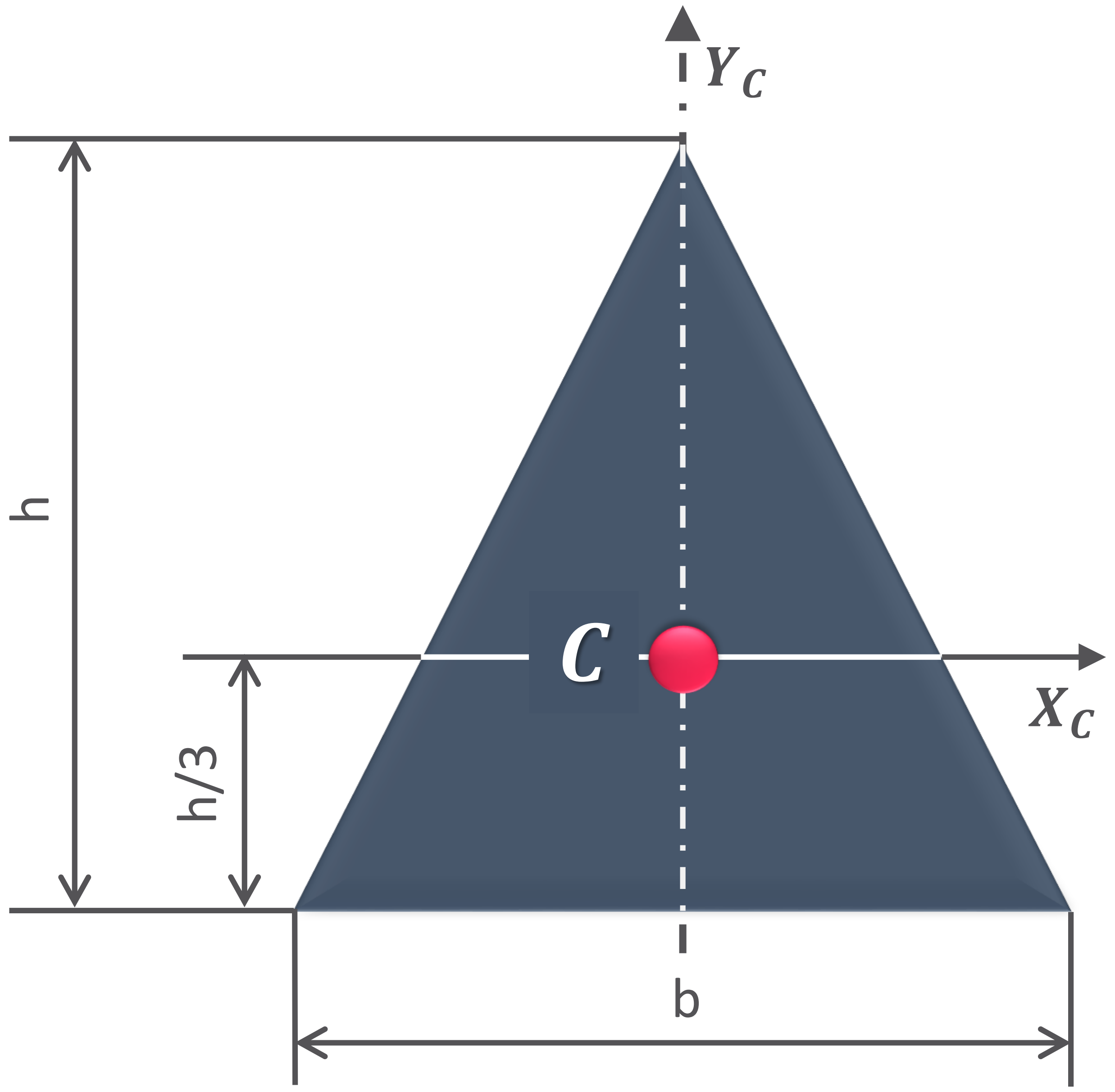	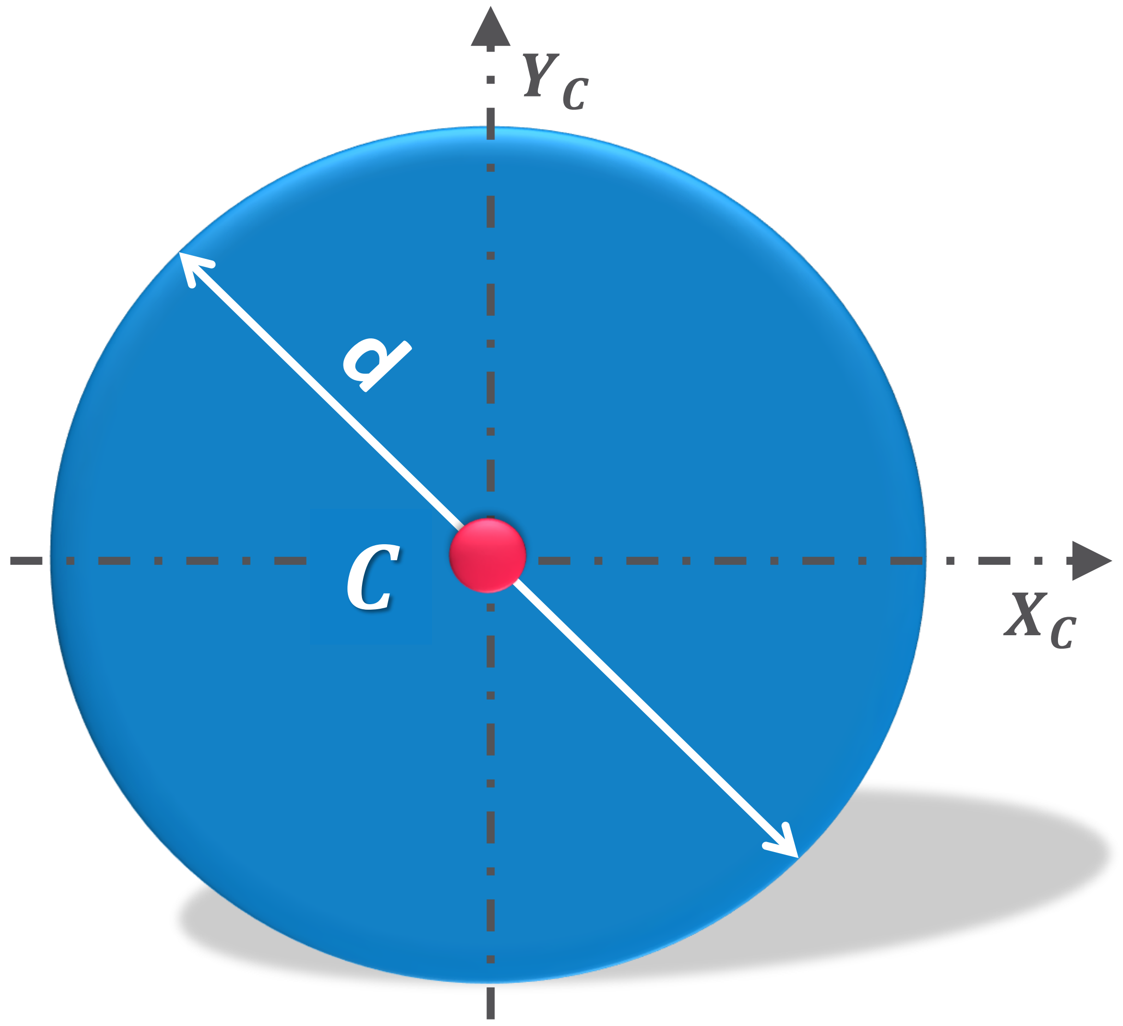
$I_{xC} = I_{yC} = \frac{a^4}{12}$	$I_{xC} = \frac{b \cdot h^3}{12}$ $I_{yC} = \frac{h^3 \cdot b}{12}$	$I_{xC} = \frac{b \cdot h^3}{36}$ $I_{yC} = \frac{h^3 \cdot b}{36}$	$I_{xC} = I_{yC} = \frac{\pi d^4}{64}$

TWIERDZENIE STEINERA

Dana jest figura. Układ współrzędnych ***xy*** przyłożony jest w środku ciężkości pola ***A*** tej figury. Znane są wymiary ***a, b, r,*** momenty bezwładności I_x, I_y, I_C, I_{xy}. Należy znaleźć momenty bezwładności figury I_u, I_v, I_W, I_{uv}.

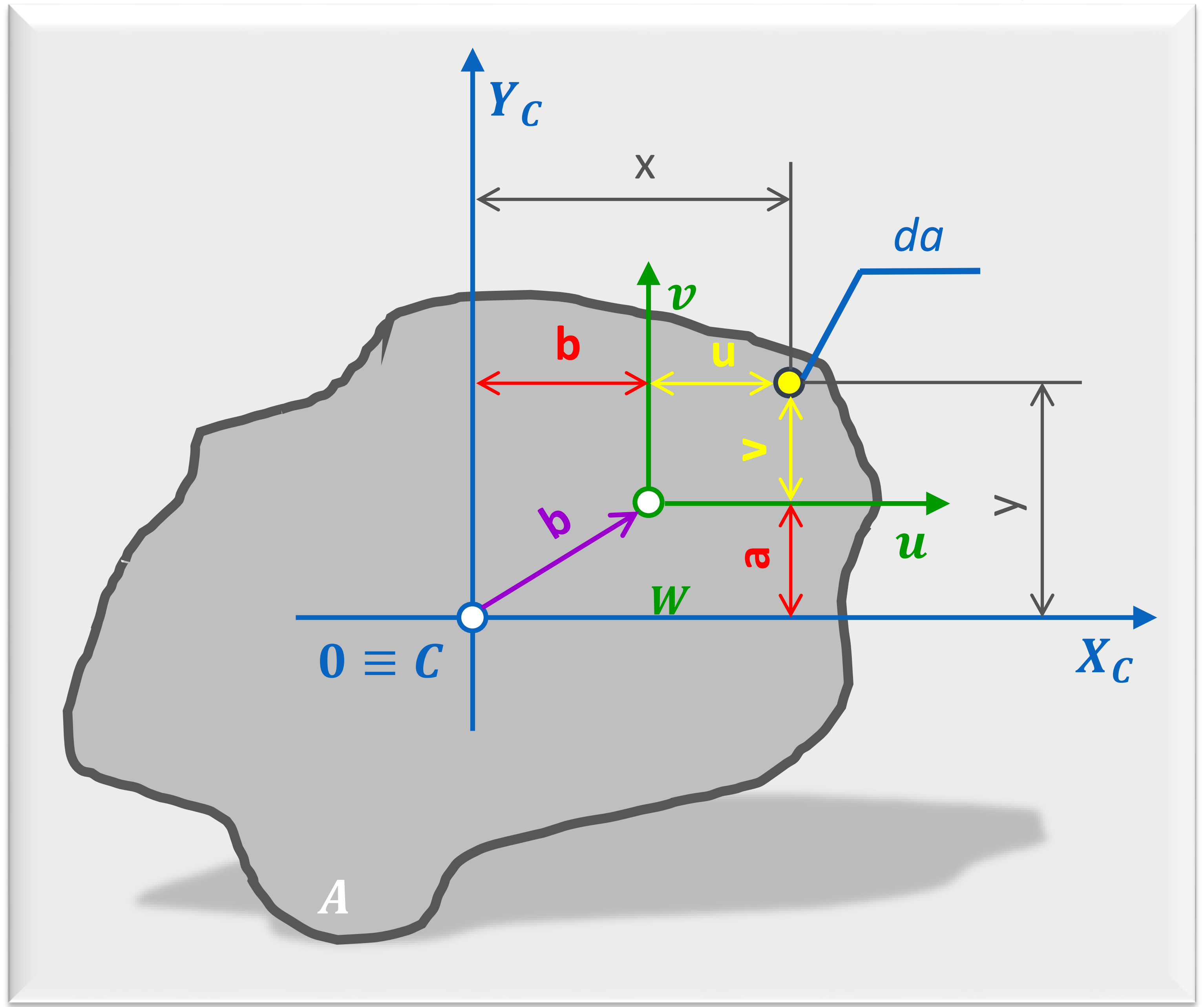

$$I_u \stackrel{\text{def}}{=} \int_A v^2 \cdot dA = \int_A (y+a)^2 \cdot dA = \underbrace{\int_A y^2 \cdot dA}_{I_{xC}} + 2a \underbrace{\int_A y \cdot dA}_{S_{xC}=0} + a^2 \underbrace{\int_A dA}_{A}$$

X_C oś centralna

Stąd

$$I_u = I_{xC} + a^2 \cdot A$$

$$I_v = I_{yC} + b^2 \cdot A$$

$$I_W = I_0 + r^2 \cdot A$$

$$I_{uv} = I_{xy} + a \cdot b \cdot A$$

$$I_W = I_u + I_v = \underbrace{I_{xC} + I_{yC}}_{I_0} + \underbrace{(a^2 + b^2)}_{r^2} A$$

Definicja

Moment bezwładności figury względem dowolnej prostej jest równy momentowi bezwładności tej figury względem osi centralnej do prostej, powiększonemu o iloczyn pola tej figury i kwadratu odległości między osiami.

TABELA WYROBÓW HUTNICZYCH

Kątowniki równoramienne 20x20 ÷ 300x300	
Długość	Standardowe 12,1 mb ,możliwe do wykonania L=6,1mb- L=24,1mb
Produkcja zgodnie z normami	PN-EN 10056-2
Pakowanie	Wiązki o masie 2,5÷ 5,0 Mg
Wymiar, gatunek, powierzchnia, atest i tolerancja wg norm	EN 10056-1 EN 10025-2 EN 10056-2 EN 10204 EN 10056-2
Gatunki stali	S235JR+M, S235JR+AR, S355J2, S355J0, S235J2, S275JR, S275J0, S275J2, S275M, S355JR, S355J0, S355J2, S355K2, S355M, S35ML, S460M, S460ML, C10, C35, C45, C60, E295, E335, E360

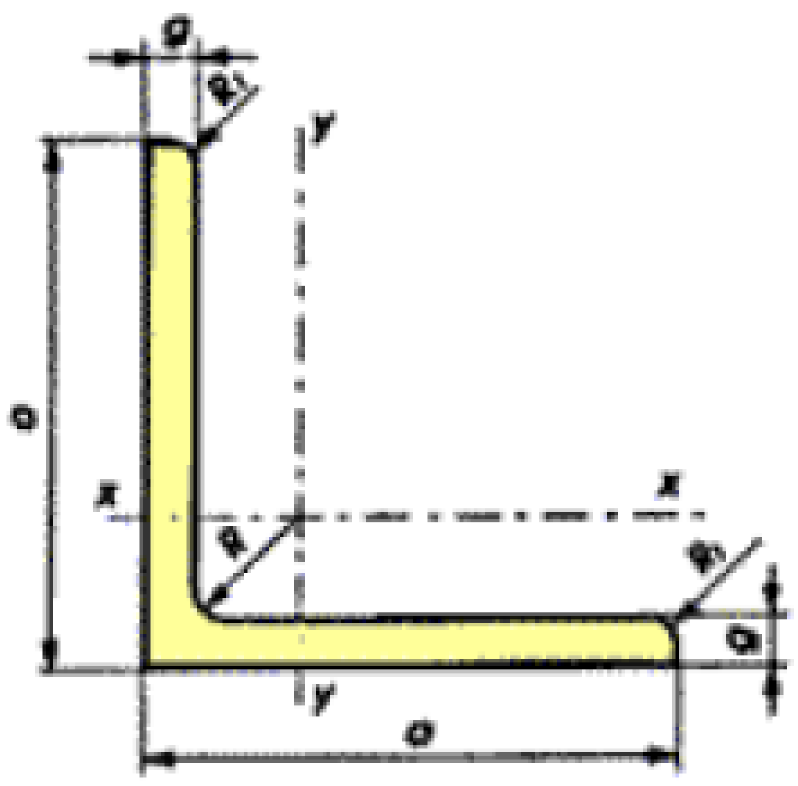

TABELA WYROBÓW HUTNICZYCH

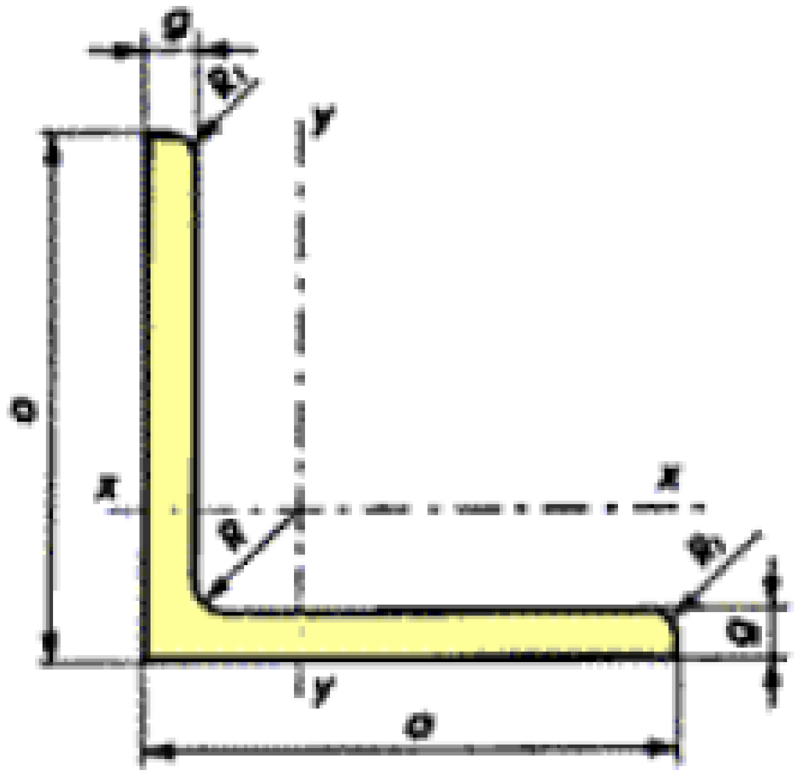

Przykład

Kątowniki równoramienne 20x20 ÷ 300x300									
wyróżnik oznaczenia	g	r	A	G	U	$I_x = I_y$	$W_x = W_y$	$i_x = i_y$	$e_x = e_y$
	mm		cm^2	kg/m	m^2/m	cm^4	cm^3	cm	
kątownik 45x45x4	4	7	3,49	2,74	0,174	6,43	1,97	1,36	1,23
kątownik 50x50x4	4	7	3,89	3,06	0,194	8,97	2,46	1,52	1,36

A - przekrój poprzeczny w cm^2, **G** - masa 1m w kg, **U** - powierzchnia boczna w m^2/m

$\mathbf{I_x}$ - moment bezwładności względem osi w cm^4, $\mathbf{W_x}$ - wskaźnik wytrzymałości przy zginaniu w cm^3,

$\mathbf{i_x} = \sqrt{\mathbf{I_x}/\mathbf{A}}$ - promień bezwładności w cm

$\mathbf{I_y}$ - moment bezwładności względem osi w cm^4, $\mathbf{W_y}$ - wskaźnik wytrzymałości przy zginaniu w cm^3

$\mathbf{i_y} = \sqrt{\mathbf{I_y}/\mathbf{A}}$ - promień bezwładności w cm

Źródło: konsorcjumstali.com.pl

TABELA WYROBÓW HUTNICZYCH

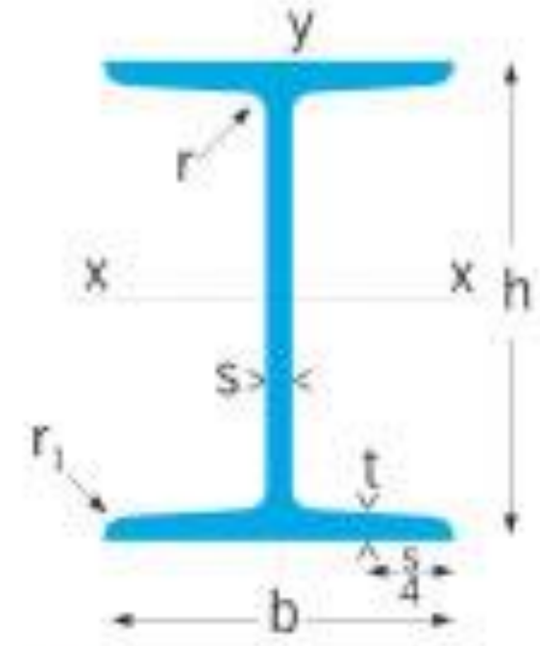

Serwis

- Cięcie piłą
- Śrutowanie
- Malowanie antykorozyjne
- Frezowanie

Dwuteowniki zwykłe INP wg EN 10024

Oznaczenie	Wyróżnik h	b	s	t	r	r_1	Pow. przekroju	Masa teoretyczna	Wielkości statyczne Ix	Iy	Wx	Wy
	mm						cm^2	kg/m	cm^4		cm^3	
INP 80	80	42	3,9	5,9	3,9	2,3	7,57	5,94	77,8	6,29	19,5	3,00
INP 100	100	50	4,5	6,8	4,5	2,7	10,60	8,34	171,0	12,20	34,2	4,88
INP 120	120	58	5,1	7,7	5,1	3,1	14,20	11,1	328,0	21,50	54,7	7,41
INP 140	140	66	5,7	8,6	5,7	3,4	18,20	14,3	573,0	35,20	81,9	10,70
INP 160	160	74	6,3	9,5	6,3	3,8	22,80	17,9	935,0	54,70	117,0	14,30
INP 180	180	82	6,9	10,4	6,9	4,1	27,90	21,9	1450,0	81,30	161,0	19,80
INP 200	200	90	7,5	11,3	7,5	4,5	33,40	26,2	2140,0	117,0	214,0	26,00
INP 220	220	98	8,1	12,2	8,1	4,9	39,50	31,1	3060,0	162,0	278,0	33,10
INP 240	240	106	8,7	13,1	8,7	5,2	46,10	36,2	4250,0	221,0	354,0	41,70
INP 260	260	113	9,4	14,1	9,4	5,6	53,30	41,9	5740,0	288,0	442,0	51,00
INP 300	300	125	10,8	16,2	10,8	6,5	69,00	54,2	9800,0	451,0	653,0	72,20
INP 340	340	137	12,2	18,3	12,2	7,3	86,70	68,0	15700,0	674,0	923,0	98,40
INP 360	360	143	13,0	19,5	13,0	7,8	97,00	76,1	19610,0	818,0	1090,0	114,00
INP 400	400	155	14,4	21,6	14,4	8,6	118,00	92,4	29210,0	1160,0	1460,0	149,00
INP450	450	170	16,2	24,3	16,2	9,7	147,00	115,0	45850,0	1730,0	2040,0	203,00
INP 500	500	185	18,0	27,0	18,0	10,8	179,00	141,0	68740,0	2480,0	2750,0	268,00
INP 550	550	200	19,0	30,0	19,0	11,9	212,00	166,0	99180,0	3490,0	3610,0	349,00

http://eurostal-poludnie.bochnia.pl

Bezwładność, inercja - zdolność ciała materialnego do zachowania swego stanu ruchu, gdy działające na nie siły zewnętrzne równoważą się. Miarą bezwładności ciała w ruchu prostoliniowym jest jego masa.

Bezwładność, inercja - zdolność ciała materialnego do zachowania swego stanu ruchu, gdy działające na nie siły zewnętrzne równoważą się. Miarą bezwładności ciała w ruchu prostoliniowym jest jego masa.